

STEDELIJK MUSEUM ALKMAAR 2021

Inhoud

Verlag van de directie

4

Visie en missie

13

Tentoonstellingen

16

Begunstigers en fondsen

54

Aankopen en schenkingen

58

Conserveren en restaureren

62

Publicaties en lezingen

66

Bericht van de
Raad van Toezicht

70

Organigram

76

Personeel

82

Financieel verslag

86

Colofon

96

Patrick van Mil verwelkomt de genodigden bij de tentoonstelling Allart van Everdingen – Het ruige landschap.

Verlag van de directie

Tweede coronajaar

Meer nog dan het voorafgaande jaar stond 2021 in het teken van de coronapandemie. Vanwege de lockdown-maatregelen was Stedelijk Museum Alkmaar in totaal zes maanden gesloten voor publiek. In een deel van de periode dat het museum open was, golden bovendien beperkende toegangsmaatregelen. Het bezoekersaantal bleef in 2021 steken op 24.000 bezoekers, nog geen 40% van wat het museum in reguliere jaren bereikt. Dit komt overeen met het landelijke beeld, waarin het bezoekersaantal voor musea in 2020 60% lager was dan voorgaande jaren en in 2021 zelfs 70% lager. Na de opheffing van de lockdown in juni 2021 kwam het bezoek niet gelijk op pre-coronaniveau. Ook dit strookt met het landelijke beeld. Sinds de pandemie trekt men er minder massaal en minder vaak op uit. De culturele sector zal hier in de komende jaren rekening mee moeten houden.

Programma

Gelukkig was de waardering van onze bezoekers voor het gebodene hoog. Zowel uit reacties als uit publieksonderzoek bleek dat het museum tijdens de lockdown node was gemist. De geprolongeerde tentoonstelling *Weids!* over het Noord-Hollandse landschap liet zich fraai combineren met *Een Alkmaarder in New York*, een tentoonstelling met de volledige selectie landschapstekeningen en etsen in onze collectie van de negentiende-eeuwse Alkmaarse kunstenaar Kruseman van Elten.

Voor de heropening van het museum in juni ontwikkelde kunstenaarscollectief Circus Andersom een nieuw concept voor een coronaproof bezoek: Art Healing. Bezoekers werden met behulp van een audiotour en stickers op de vloer aangemoedigd om op adem te komen in het museum.

Hoogtepunt in het jaar was de opening van de tentoonstelling *Allart van Everdingen (1621–1674). Het ruige landschap*. Na jarenlang onderzoek en voorbereiding presenteerden we in zijn 400ste geboortjaar de allereerste

overzichtstentoonstelling van deze belangrijke Alkmaarse meester, met bruiklenen uit Europa en de Verenigde Staten. De expositie sluit aan op de reeks monografische exposities die Stedelijk Museum Alkmaar al langer wijdt aan oude meesters die met de regio zijn verbonden, zoals Van der Heck en Emanuel de Witte. De foto's die Pascal van Vossen maakte in de voetsporen van Allart van Everdingen leggen een link met de actualiteit van de klimaatproblematiek. Het palet werd gecompleteerd door een familietentoonstelling over de tekeningen en etsen van Van Everdingen voor Reynaert de Vos, waarin kinderen en (groot)ouders zelf het potlood ter hand konden nemen om de fabeldieren te tekenen. De Van Everdingen-expositie ontving lovende recensies in de media.

Collectie

Een tweede hoogtepunt in 2021 was de verwerving van een topstuk van Emanuel de Witte, de meest ambitieuze aankoop die het museum ooit gedaan heeft. Deze zeventiende-eeuwse Alkmaarse meester ontbrak tot op heden in de verzameling. Dankzij ruimhartige steun van de Vereniging Rembrandt, het Mondriaan Fonds en particuliere begunstigers lukte het om een van De Witte's topwerken, een majestueus kerkinterieur van groot formaat, te verwerven. Daarmee is opnieuw een lacune in de collectie Alkmaar gedicht. Voor de verwerving van het schilderij werd onder het motto 'Draag een stukje bij' een crowdfundingcampagne gelanceerd. Het succesvolle verloop van de campagne bewijst dat het draagvlak voor Stedelijk Museum Alkmaar onder inwoners en bedrijven in de regio stevig is.

Met enkele aankopen, maar vooral dankzij schenkingen werd ook de Bergense Schoolcollectie van het museum weer danig versterkt, onder meer met bijzondere werken van Dick Filarski. Op een veiling hebben we een prachtig *Gezicht op Alkmaar* uit 1939 van Edgar Fernhout kunnen verwerven, waarmee de zogenaamde 'Toorop Dynastie' nog weer beter vertegenwoordigd is in het museum.

Een wedergeboorte kreeg *De Slag bij de Pont* van Willem van de Velde. Na een kostbare restauratie met steun van het Scheepvaartmuseum en de Maritieme Fondsen hangt dit indrukwekkende penschilderij als nieuw op zaal, de vrucht van een voorbeeldig samenwerkingsproject.

Educatie

Vanwege de lockdown was schoolbezoek aan het museum uitgesloten. Om toch contact te houden met leerlingen en onze educatieve taak te kunnen voortzetten, besloot het museum met een nieuw educatief programma naar

de scholen toe te gaan: SMA on tour. Uitgangspunt is dat de conservator met enkele (niet kwetsbare) museumobjecten in de klas komt en niet alleen over de objecten vertelt, maar de leerlingen ook zelf met de objecten leert omgaan. Het project, gericht op het Primair Onderwijs, was een succes. Het programma was gelijk volgeboekt en kreeg ook landelijke media-aandacht.

Bijzonder verheugend is de steun die Fonds 21 dit jaar heeft toegezegd voor het VMBO-programma CuratorLab on Tour. Dankzij de subsidie kunnen we de komende drie jaar een participatieproject met VMBO-leerlingen in Noord-Holland Noord uitvoeren. Na een bezoek aan het museum gaan leerlingen onder begeleiding van een kunstenaar aan de slag met eigen ideeën voor een museale presentatie. De beste voorstellen worden daadwerkelijk uitgevoerd in de zalen van het museum. Met de projectleider die we hiervoor hebben kunnen aantrekken, verwachten we de eerste resultaten van dit programma in de zomer van 2022 te kunnen presenteren. Stedelijk Museum Alkmaar kan hiermee invulling geven aan zijn rol en betekenis voor de regio. Het VMBO is relatief sterk vertegenwoordigd in Noord-Holland Noord. Tegelijkertijd is er weinig cultureel aanbod voor deze jongeren. Het museum hoopt met CuratorLab on Tour in deze lacune te voorzien en zo nieuwe doelgroepen voor nu en voor de toekomst te inspireren en te verbinden.

Stad en regio

Stedelijk Museum Alkmaar opereert niet in een niemandsland. Het museum maakt deel uit van een stedelijk en regionaal netwerk en heeft daarin een eigen verantwoordelijkheid. Zowel de stad Alkmaar als de omliggende regio zijn sterk in ontwikkeling. Cultuur speelt een belangrijke rol bij de opgaves die de stadsregio te wachten staan, of het nu gaat om woningbouw, energietransitie of sociale cohesie. Vanuit dat besef heeft Stedelijk Museum Alkmaar het voortouw genomen bij het ontwikkelen van een cultuurvisie voor de stad. In samenwerking met andere culturele instellingen is deze visie uitgewerkt en aangeboden aan politiek en belangenorganisaties.

Vanuit eenzelfde motivatie heeft Stedelijk Museum Alkmaar een actieve bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van een regionaal cultuurprofiel voor Noord-Holland Noord met de drie bestuursregio's Alkmaar, West-Friesland en Kop van Noord-Holland. Het regionaal cultuurprofiel is eind 2021 door alle betrokken gemeentes vastgesteld en zal begin 2022 worden aangeboden aan de staatssecretaris van OCW. Beide beleidsstukken vormen een waardevolle grondlegger voor de toekomstplannen van het museum. Op korte termijn biedt het regionale cultuurprofiel aanknopingspunten voor programmatistische samenwerking in de regio; op de middellange termijn is er zicht op provinciale, landelijke en Europese subsidies.

Samenwerking

Met veertien andere musea in Nederland is Stedelijk Museum Alkmaar een samenwerking aangegaan in het project Musea Bekennen Kleur. Dit samenwerkingsproject, dat in 2022 daadwerkelijk wordt uitgevoerd, helpt ons om op het gebied van diversiteit en inclusie stappen voorwaarts te maken en te bepalen wat het museum op dit gebied in zijn eigen achterland zou willen en kunnen bereiken en op welke wijze.

Het museum is mede-initiatiefnemer en partner van het ambitieuze kunstproject Het Grote Raam. De internationaal vermaarde, in Nederland werkzame kunstenaar Fiona Tan is gevraagd een glas-in-loodkunstwerk te ontwerpen voor het zuidtransept van de Grote of St. Laurenskerk in Alkmaar, een van de grootste kerkmuren van noordwest-Europa. Onder grote belangstelling is het ontwerp van Fiona Tan in september van dit jaar gepresenteerd. De reacties waren zonder uitzondering positief. Stedelijk Museum Alkmaar speelt een trekkersrol bij de presentatie en de fondsenwerving voor dit werk (kosten 1 miljoen euro) dat op 8 oktober 2023 onthuld zal worden ter gelegenheid van 450 jaar Alkmaar Ontzet. Het museum wijdt dan een kleine expositie aan het werk van Fiona Tan.

In samenwerking met bibliotheek Kennemerwaard en TaqaTheater De Vest werd op 18 november alweer de vierde Joost Zwagerman Lezing gehouden, deze keer verzorgd door de Nederlandse auteur Manon Uphoff, voorafgegaan door een inleiding van Ronald Giphart en gevolgd door een interview met Wieteke van Zeil.

Samen met het ABC Huis (een fusie van kunstencentrum Artiance en bibliotheek Kennemerwaard) heeft het museum onderzocht hoe het gedeelde cultuurgebouw aan het Canadaplein aan huidige en toekomstige behoeftes van Alkmaar zou kunnen voldoen. Op basis daarvan is een gezamenlijk program van eisen opgesteld en opdracht gegeven aan architectenbureau Mecanoo om een visie te ontwikkelen voor vernieuwing en uitbreiding van het cultuurgebouw.

Bedrijfsvoering

Als zelfstandige stichting heeft Stedelijk Museum Alkmaar een subsidierelatie met de gemeente en worden op hoofdlijnen afspraken gemaakt over beleid en prestaties. Gebouw en collectie zijn eigendom van de gemeente. De directeur-bestuurder is eindverantwoordelijk voor de beleidsontwikkeling, de aansturing van de museumorganisatie en de gerealiseerde prestaties.

Het museum heeft een onafhankelijke Raad van Toezicht en hanteert de Governance Code Cultuur. Stedelijk Museum Alkmaar is verder een algemeen nut beogende instelling (ANBI) en wordt ook als culturele ANBI aangemerkt.

Bij de verzelfstandiging in 2014 heeft het museum gekozen voor het zelf organiseren van een belangrijk deel van de bedrijfsvoering. In 2020 werden nog bij het Shared Service Centrum van de gemeente Alkmaar diensten als automatisering en telefonie afgenomen. In de loop van 2021 zijn deze diensten op basis van cloud-technologie ondergebracht bij externe leveranciers en heeft het museum zelf geïnvesteerd in de benodigde computer hardware.

In 2021 was het museum voor bezoekers gesloten in de periode van 1 januari t/m 4 juni en van 19 december t/m 31 december. Vanaf de heropening van het museum voor bezoekers op 5 juni zijn uitgebreide voorzorgsmaatregelen getroffen, gebaseerd op het protocol van de Museumvereniging. Vooraf reserveren via tijdsloten, eenrichtingsverkeer op de museumzalen en hygiënevoorzieningen zorgden voor een veilige en plezierige omgeving voor bezoekers en medewerkers. In de zomer van 2021 zijn onder de noemer Art Healing extra publieksactiviteiten georganiseerd, met o.a. rondleidingen, een speciale audiotour en mindfulness sessies.

Stedelijk Museum Alkmaar heeft het tweede coronajaar met name benut om belangrijke structurele verbeteringen achter de schermen uit te voeren. Gedurende de museumsluiting t/m 4 juni heeft het museum twee verbouwingen gecombineerd. Allereerst zijn de voorzieningen voor de brand- en inbraakbeveiliging vernieuwd, mede mogelijk gemaakt door de gemeente Alkmaar. Daarnaast is de eerste fase van de museale modernisering opgepakt. Hierbij zijn in het depot de opslagmogelijkheden uitgebreid. Verder zijn er een middenzaal voor wisseltonoonstellingen en een auditorium gerealiseerd op de plek waar eerder de vaste presentatie Portret van Alkmaar was te vinden.

Daarmee voldoet het gebouw nu aan de hedendaagse museale eisen en is er een toekomstbestendige basis voor het beheren en exposeren van de eigen collectie en voor tentoonstellingen met waardevolle bruiklenen.

Organisatie

Sinds de verzelfstandiging hanteert het museum de Museum cao en zijn alle medewerkers aangesloten bij pensioenfonds ABP. Vanaf mei 2019 is het museum collectief aangesloten bij Stichting PAWW (Private Aanvulling WW) en dragen de medewerkers in loondienst maandelijks via het salaris daarvoor een bijdrage af. Via het PAWW-fonds zijn zij bij werkloosheid verzekerd van

een werkloosheidsuitkering voor maximaal 38 maanden, in plaats van standaard maximaal 24 maanden (UWV). Het ziekteverzuim is in 2021 gestegen naar gemiddeld 5,2% (2020: 3,0%), vanwege twee langdurig zieke medewerkers.

Aan organisaties, ook aan museumorganisaties, worden door veranderende omstandigheden steeds weer nieuwe eisen gesteld. Van medewerkers vergt dat vaak uitbreiding van hun competenties. Stedelijk Museum Alkmaar heeft daaraan afgelopen jaar veel aandacht besteed. Op het gebied van development en partnerships heeft een expert advies uitgebracht voor verbetering van de organisatie en een coaching gegeven. De museummedewerkers die rechtstreeks met publiek te maken hebben zijn een incompany-training voor gastvrijheid gestart. Op het gebied van beveiliging zijn trainingen georganiseerd en zijn diverse medewerkers in opleiding gegaan om de benodigde diploma's te behalen. Op het gebied van professionalisering van de organisatie zijn in 2021 belangrijke stappen gezet.

Het aantal medewerkers is de afgelopen jaren licht gegroeid. Het aantal kantoorwerkplekken is daarom iets uitgebreid en beter verdeeld over de beschikbare kamers. Een deel van het oude meubilair is daarbij vervangen, zodat ook deze werkplekken door de medewerkers zelf optimaal af te stellen zijn.

In december 2021 is met terugwerkende kracht de landelijke Museum cao voor de periode 1 april 2021 t/m 31 december 2022 van kracht geworden. Naast een salarisverhoging in 2022 ontvangen de medewerkers in loondienst een eenmalige eindejaarsuitkering van bruto 1.000 euro (naar rato dienstband).

Vrijwilligers

Het museum is trots op de grote groep vrijwilligers die onder andere actief is in de museumwinkel en het museumcafé, als gastvrouw-/heer bezoekers wegwijs maakt in het museum of ondersteuning biedt bij het collectiebeheer. Tijdens de landelijke museumsluitingen vielen de werkzaamheden voor de meeste vrijwilligers weg. De grote betrokkenheid van alle vrijwilligers bij het museum bleef gelukkig behouden. Bij de heropening op 5 juni was de motivatie om weer aan de slag te gaan groot. Wel moeten we helaas terugkijken op het verdrietige bericht dat twee vrijwilligers in 2021 onverwachts zijn overleden.

Medezeggenschap

Voor de zelfstandige stichting is het ook noodzakelijk de medezeggenschap goed te organiseren. Vanaf eind 2014 wordt er gewerkt met een personeelsvergadering. Onderwerpen in de personeelsvergadering worden vooraf, waar mogelijk in subgroepen met verschillende medewerkers vanuit de organisatie, inhoudelijk voorbereid en uitgewerkt. In 2021 zijn in de personeelsvergadering de volgende onderwerpen behandeld: presentatie van de externe vertrouwenspersoon, financiële positie en vooruitzichten van het museum, scholing, thuiswerken, bedrijfshulpverlening, de verbouwingsplannen en het jaarlijkse personeelsuitje. Via de interne nieuwsbrief zijn alle museummedewerkers, vrijwilligers en andere betrokkenen periodiek op de hoogte gehouden van de directe gevolgen van de coronacrisis voor het museum.

Tot slot

Als het gaat om de front office was 2021 voor Stedelijk Museum Alkmaar door de coronapandemie een ongewoon rustig jaar. De back office heeft echter enorme verbeterlagen kunnen maken, waardoor het museum beter dan ooit is voorbereid op een duurzame en succesvolle toekomst.

WELDS

05 – 06
2021

22 – 08
2021

HET NOORD-
HOLLANDSE
LANDSCHAP
VERBEELD

MUSEUM

01

STEDELIJK
MUSEUM
MAAR

Voor de heropening van het museum in juni ontwikkelde kunstenaarscollectief Circus Andersom een nieuw concept voor een coronaproof bezoek: Art Healing.

Visie en missie

Stedelijk Museum Alkmaar verbindt mensen, kunst en geschiedenis. Het museum doet dat met een open blik naar de wereld, maar onderscheidt zich door in zijn verzamelbeleid en programmering altijd een verbinding te zoeken met de eigen collectie en met het DNA van Alkmaar en de omliggende regio. Met de drie programmalijnen die het museum daarbij hanteert – oude meesters van de zestiende en zeventiende eeuw, vroeg twintigste-eeuwse kunst rond de Bergense School en cultuurhistorische thema's – wordt een veelzijdig aanbod van tentoonstellingen en presentaties gerealiseerd, voor een breed en divers publiek.

Schatkamerbewaarder en etalage

Het museum verzamelt, beheert en presenteert de kunst- en cultuurhistorische collectie van de stad Alkmaar en de daarmee verbonden ommelanden, voor huidige en voor toekomstige generaties.

Verhalenverteller

Het museum presenteert onderscheidende tentoonstellingen van (inter) nationaal belang over de kunst, cultuur en geschiedenis van de stad Alkmaar en zijn omgeving met als doel daarmee zoveel mogelijk mensen te verrijken, te inspireren, te stimuleren en te verbinden.

Uithangbord en magneet

Het museum is uithangbord, ambassadeur en boegbeeld van Alkmaar, dat de rijkdom van zijn kunst, cultuur en geschiedenis uitdraagt naar publiek en media in binnen- en buitenland. Daardoor fungeert het museum als een magneet die bezoekers naar Alkmaar trekt, die bijdraagt aan de levendigheid en aantrekkelijkheid van de stad voor burgers en bedrijven en die een betekenisvolle rol vervult voor de ontwikkeling van de stad en de regio.

Tentoonstellingen

Grote zaal

Weids!

Het Noord-Hollandse landschap verbeeld

28 november 2020 t/m 22 augustus 2021 (verlengd)

Allart van Everdingen (1621–1675)

Het ruige landschap

18 september 2021 t/m 8 mei 2022 (verlengd)

Middenzaal

Hendrik Dirk Kruseman van Elten

Een Alkmaarder in New York

5 juni t/m 29 augustus 2021

Reinaert de Vos

18 september 2021 t/m 8 mei 2022 (verlengd)

Kleine zaal

Pascal Vossen

In Allarts voetsporen

18 september 2021 t/m 8 mei 2022 (verlengd)

Bovenzaal

Emanuel de Witte

Een gedroomde aankoop

30 september 2021 t/m 24 januari 2022

Weids! Het Noord-Hollandse landschap verbeeld

28 november 2020 t/m 22 augustus 2021
(verlengd)

Het Noord-Hollandse landschap vormt door de eeuwen heen een bron van inspiratie voor veel kunstenaars, waarbij vaak dezelfde thema's centraal staan: water en dijken, duinen, sluisen en gemalen, molens, stolpboerderijen, dorpen en steden.

Voor *Weids!* zocht het museum contact met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Dit waterschap beschikt niet alleen over grote deskundigheid over het landschap, maar bouwde in de loop van de tijd ook een omvangrijke collectie objecten op uit de zestiende tot en met de eenentwintigste eeuw. Gastconservatoren Diederik Aten en Ingrid Oud selecteerden aan de hand van eerdergenoemde thema's werken uit zowel de collectie van het Hoogheemraadschap als onze collectie. Er zijn bijzondere werken te zien van onder andere de zeventiende-eeuwse meesters Claes van der Heck en Hendrick Vroom, van grote namen uit de Bergense School als Leo Gestel en Arnout Colnot, van de aan de Cobra-groep gelieerde Eugène Brands en zelfs van striptekenaar Peter Pontiac en illustrator Joost Veerkamp.

Schilderijen en tekeningen, maquettes en gegraveerde glazen vormen samen een kleurrijk en voor veel bezoekers herkenbaar geheel. De in Noord-Holland bijna altijd zichtbare horizon loopt als een eindeloze streep door de tentoonstelling en verbindt alles.

In de Kleine zaal kunnen de bezoekers een doorlopende film bekijken van kunstenaar Pé Okx. Gedurende een jaar wandelde hij één dag per maand van zonsopgang tot zonsondergang over de Westfriese Omringdijk tot de cirkel rond was. Om de drie meter maakte hij een foto recht voor zich uit. De ruim veertigduizend foto's die zijn wandelingen opleverden, monteerde Okx tot een film van 45 minuten. Zo maakte hij de beleving van tijd en landschap tot kunstwerk, wat veel bezoekers ertoe verleidt de volle drie kwartier te blijven kijken.

*Wat zag ik toen ik bleef staan
en bleef kijken naar hoe
die boerderij daar stond*

*...t vertelde mij dat
...zaam stond
...e voorged verla...*

Kopland, ...derij
(in: ...it zag, 20...

iwaarden
ARTWORK

Informational text panel next to the large abstract painting.

Allart van Everdingen (1621–1675)

Het ruige landschap

18 september 2021 t/m 8 mei 2022
(verlengd)

Allart van Everdingen (1621–1675) was de eerste Nederlandse schilder van het ruige Scandinavische landschap. Ter gelegenheid van het 400ste geboortjaar van deze vernieuwende meester organiseerde Stedelijk Museum Alkmaar de eerste overzichtstentoonstelling van diens gevarieerde oeuvre. Deze veelzijdige kunstenaar werd precies 400 jaar geleden in Alkmaar geboren, reisde als jongeman door Noorwegen, en woonde de rest van zijn leven in Haarlem en Amsterdam. Hij was de jongere broer van de schilder Caesar van Everdingen (1616/1617–1678), aan wie Stedelijk Museum Alkmaar in 2016–2017 een succesvolle tentoonstelling wijdde. De tentoonstelling *Het ruige landschap* liet het beste uit Allarts rijke en gevarieerde oeuvre zien; schilderijen, etsen en tekeningen van niet alleen Scandinavische landschappen maar ook Hollandse en Vlaamse landschappen en zee- en riviergezichten. Op de tentoonstelling waren bijzondere bruiklenen te zien uit musea als het Mauritshuis, het Rijksmuseum, de Alte Pinakotek München, het Montreal Museum of Fine Arts en (inter)nationale particuliere collecties. De tentoonstelling vond plaats in drie zalen. De sfeervolle vormgeving was in handen van Studio OTW en Studio Vrijdag.

AMSTERDAM
cess in Amsterdam

SUCCES IN AMSTERDAM

Success in Amsterdam

Hendrik Dirk Kruseman van Elten

Een Alkmaarder in New York

5 juni t/m 29 augustus 2021

Maar liefst 70 etsen werden in november 1892 in een kist bezorgd bij Stedelijk Museum Alkmaar. Fraaie taferelen in zwart-wit van molens, watervallen, rotspartijen en bruggetjes, soms op uitzonderlijk groot formaat. De etsen waren vanuit Amerika verzonden door de in Alkmaar geboren en getogen Hendrik Dirk Kruseman van Elten (1829-1904). Kruseman van Elten woonde en werkte, met een korte onderbreking, ruim dertig jaar in New York. Hij betrok er een atelier in het beroemde Tenth Street Studio Building, het kloppende hart van de Amerikaanse kunstwereld. In de zomermaanden werkte hij graag vanuit zijn buitenhuis in Ellenville, in de Rondout Valley, een prachtig natuurgebied 90 mijl ten noordwesten van New York. In 1878 begon Kruseman van Elten met het steeds populairder wordende etsen en werd hij lid van de New York Etching Club. Jaarlijks stelde de kunstenaar daar zijn etsen tentoon, met Amerikaanse én Hollandse landschappen. Daarmee speelde hij in op de bewondering van het Amerikaanse publiek voor de Hollandse zeventiende-eeuwse meesters. Zelfs de landschappen die hij in de vrije natuur vastlegde, herinneren sterk aan zijn geboorteland. Toen het zichtvermogen van de kunstenaar verslechterde en hij de etsnaald definitief moest neerleggen, besloot hij een vrijwel complete set van zijn etsen na te laten aan het museum van zijn geboortestad. Voor het eerst werden al deze etsen samen gepresenteerd.

IN DE MARGE IN THE MARGIN

De onderzanden of 'marges' van zijn latere etswerk worden door Krusman van Elten maarmaal van kleine tekeningen voorzien. De bijwerkjes zijn op elke prent uniek. Zo etst hij onder het kader van *Mist Pond*, *Mystic River* enkele kikkers en voorziet hij *Holland river* van een bemant bootje. Elders etst hij onder de voorstelling konijntjes, plantjes, vogels en kruisjes. Het komt velden voor dat kunstenaars buiten het kader iets tekenen. Waarom Krusman dit doet, is niet helemaal duidelijk. Zijn het elementen van het landschap die hij niet in de hoofdvoorstelling kon/jij kan? Of fungeren de bijwerkjes als aanwijzingen om de blik te sturen naar een bepaald detail?

Krusman van Elten quite often included small drawings in the lower margins of his later etchings. These incidental embellishments are unique in each print. Below *Mist Pond*, *Mystic River*, for instance, he added some frogs, while *Holland River* acquired men in a boat. Elsewhere he etched rabbits, plants, birds and jugs under the main image. It is rare for artists to draw outside the framing lines, and it is not entirely clear why Krusman did so. Were these elements of the landscapes that he could not find a place for in the picture itself? Or did they serve to draw viewers' attention to a particular detail?

ctly

'It was more than a pleasing etching. It is as quiet and tranquil as can be, has well-defined foliage, and a well worked-in distance. ... Exceedingly truthful.'
The New York Times over On the Hohefährer River, 1881

EEN VIRTUOS ETSER A VIRTUOSO ETCHER

Etseren was een van de belangrijkste kunstvormen van de 19e eeuw. Het was een techniek die het mogelijk maakte om afbeeldingen te verspreiden die zowel artistiek als wetenschappelijk van waarde waren. Dit was vooral belangrijk voor de natuurwetenschap, die toen in opmars was. De etser kon de details van de natuur vastleggen op een manier die niet mogelijk was met andere technieken. Dit was bijvoorbeeld de reden waarom de etser zo populair was bij de wetenschappers van de tijd. Het was een techniek die het mogelijk maakte om de natuur te verspreiden op een manier die niet mogelijk was met andere technieken. Dit was bijvoorbeeld de reden waarom de etser zo populair was bij de wetenschappers van de tijd.

WERKEN IN OPDRACHT WERKING ONCOMMISSIE

IN DE MARGE IN THE MARGIN

De etser was een kunstenaar die de natuur op een manier vastlegde die niet mogelijk was met andere technieken. Dit was bijvoorbeeld de reden waarom de etser zo populair was bij de wetenschappers van de tijd. Het was een techniek die het mogelijk maakte om de natuur te verspreiden op een manier die niet mogelijk was met andere technieken. Dit was bijvoorbeeld de reden waarom de etser zo populair was bij de wetenschappers van de tijd.

WERELD WERELD WERELD

'In his choice of subjects Mr. Van Elten seems to betray the Dutch blood that flows in his veins. [...] He finds these subjects both here and in Holland.'

OUDE MEESTERS OLD MASTERS

De oude meesters waren kunstenaars die in de 17e eeuw leefden. Ze waren vooral bekend voor hun landschapsschilderingen. Ze waren vooral bekend voor hun landschapsschilderingen. Ze waren vooral bekend voor hun landschapsschilderingen. Ze waren vooral bekend voor hun landschapsschilderingen.

Reinaert de Vos

18 september 2021 t/m 8 mei 2022
(verlengd)

Allart van Everdingen maakte rond 1670 een serie van 57 etsen bij de fabels van Reinaert de Vos, met levensechte dieren in prachtige landschappen. Ter voorbereiding op die prenten tekende hij veel ontwerpen. Zulk werk-materiaal werd meestal na gebruik weggegooid, maar in dit geval is het bewaard gebleven. In de middenzaal toonden we een bijzondere selectie van deze prenten en tekeningen in een compacte tentoonstelling voor alle leeftijden. Dankzij een beurs uit het Ekkartfonds van de Vereniging Rembrandt kon de jonge kunsthistorica Marjan Pantjes betrokken worden bij de voorbereiding van dit onderdeel van de tentoonstelling.

KONING NOBEL DE LEEUW

Koning Nobel de leeuw is de baas van alle dieren. Hij moet Reinaert straf geven als die iets fout heeft gedaan. Maar zelfs deze machtige koning heeft vijanden van de vos.

KING NOBLE THE LION

King Noble the Lion is the boss of all animals. He must punish Reynard if he has done something wrong. But even this powerful king has enemies of the fox.

Brakemaaklijn
Bouw- en Montageservice

...dingen

sinds de middeleeuwen
eren in de maling, maar
verdingen maakt rond
aerts avonturen, met
chappen. Ter voorbereiding
ben. Zulk werk materiaal
d, maar in dit geval is het
t eerst een selectie van
eningen tentoongesteld.

(1621-1675)

y designs for these etchings.
I like this was usually discarded
nd its purpose, but in this case it
e, for the first time, a selection
d prints is displayed alongside
ows us how the artist worked.

Hoe maak je een ets?

Making an etching

BRUINDE BEER

De eerste bruin de beer. Hij is wel groot
en kan heel veel eten. Maar de bruin de
beer was in de tijd van de Barmhart
en was niet te eten. Het was als
de koning van het bos.

Het was ook een heel groot
dier. Het was heel hard en
het was heel sterk.

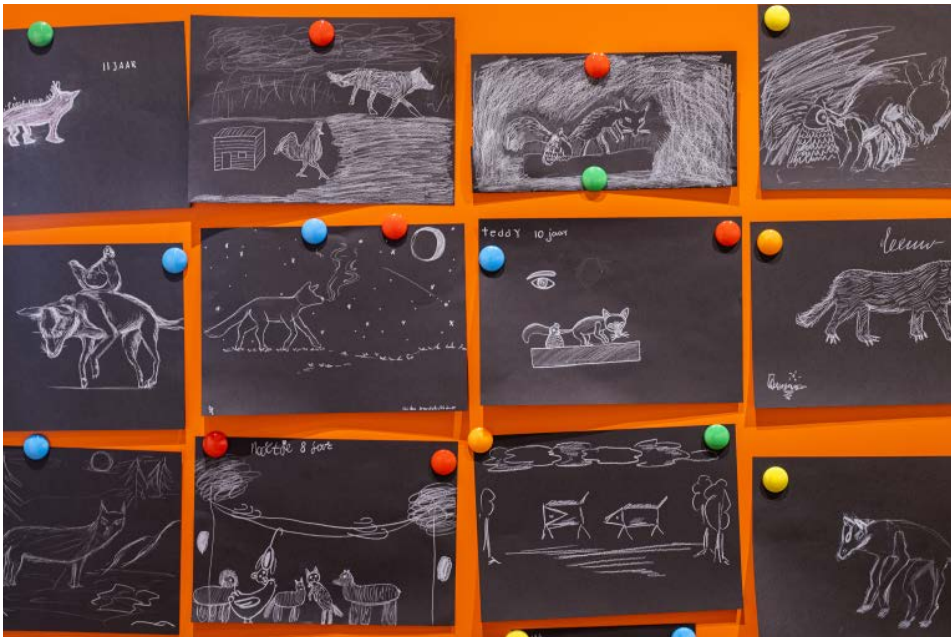
BRUINDE BEER

De bruin de beer was heel groot
en was heel sterk. Het was heel
hard en het was heel sterk.

Het was een heel groot
dier. Het was heel hard
en het was heel sterk.

Het was een heel groot
dier. Het was heel hard
en het was heel sterk.

Pascal Vossen In Allarts voetsporen

18 september 2021 t/m 8 mei 2022
(verlengd)

In het najaar van 2019 reisde fotograaf Pascal Vossen samen met conservator Christi Klinkert door de zuidelijke kuststreek van Zweden en Noorwegen. Vossen maakte foto's van motieven en locaties die Allart in kunstwerken vastlegde, als vooronderzoek voor de tentoonstelling. Maar hij registreerde ook hoe hedendaagse bezoekers en bewoners zich verhouden tot het grootse Scandinavische landschap. Dat laatste thema stond centraal in de focuspresentatie In Allarts voetsporen in de Kleine zaal, waar de bezoeker op zes enorme prints met eigen ogen kon zien hoe het ruige landschap in de loop der eeuwen veranderd is.

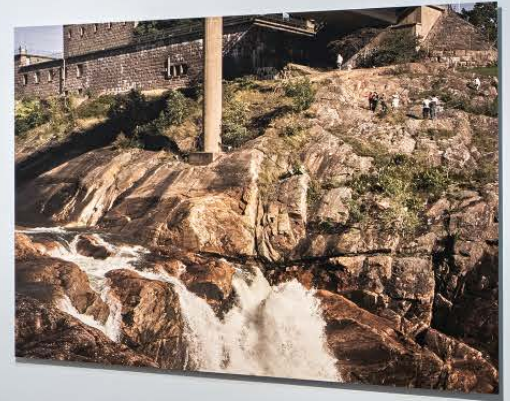

DAT
INDRUKWEN

IK BELICHT ELEMENTEN IN HET LANDSCHAP
DIE MENSEN HEBBEN AANGEBRACHT;
ZO LAAT IK ZIEN HOE DE MENS ZIJN
OMGEVING BEÏNVLOEDT - POSITIEF
EN NEGATIEF

I SHED LIGHT ON ELEMENTS THAT PEOPLE
HAVE INTRODUCED INTO THE LANDSCAPE,
SHOWING HOW MAN INFLUENCES HIS
ENVIRONMENT—FOR GOOD OR ILL.

Begunstigers en fondsen

Tentoonstelling Allart van
Everdingen/Reinaert de Vos:

- bijdrage Mondriaan Fonds
- bijdrage Fonds21
- bijdrage Prins Bernhard
Cultuurfonds
- schenking Vereniging Rembrandt
- bijdrage Samenwerkende
Maritieme Fondsen
- bijdrage Taqa Cultuurfonds

Curatorlab MBO educatieproject
(2020 t/m 2023) :

- bijdrage Fonds21

Curatorlab on TOUR educatieproject
(2021 t/m 2024):

- bijdrage Fonds21

Aankoop schilderij Emanuel de Witte:

- bijdrage Vereniging Rembrandt
- bijdrage Mondriaan Fonds

Restauratie Van de Velde
penschilderij (2019 t/m 2021):

- Scheepvaartmuseum bijdrage
- Samenwerkende Maritieme
Fondsen

Kickstart Cultuurfonds ten voordele
van Art Healing project

Particuliere schenkingen en giften

Crowdfunding t.b.v. aankoop
Emanuel de Witte

Vrienden, Schutters en Bergense
School Kringleden – bijdrage 2021
Vrienden, Schutters en Bergense
School Kringleden – bijdrage Emanuel
de Witte schilderij

Rabobank Alkmaar

Gemeente Alkmaar

Gedroomde aankoop Emanuel de Witte.

Pé Okx, Westfriese Omloop, videowerk, 2011.

Aankopen en schenkingen

Aankopen

Arnout Colnot (1887–1983), *Stilleven aan de keukentafel*. Papier, 135,5 x 87 cm, inventarisnummer 030946.

After sale www.kunstveiling.nl.
21 april tot 5 mei 2021, C4939-10:
Verkoper J. Schipper en
W. Marsmeijer, Nieuwersluis.

Edgar Fernhout (1912–1974), *Gezicht op Alkmaar, herfst 1939*. Olieverf op doek, 60 x 81 cm, inventarisnummer 030947.

Venduehuis der Notarissen, Den Haag
26 mei 2021, lotnummer 164.

Emanuel de Witte, *Interieur van een gefantaseerde katholieke kerk*, ca.1670–1680, olieverf op doek, 171,3 x 136,8 cm.

Verworven met steun van de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Mr. J. J. A. M. Kennis Fonds, haar Caius Fonds, haar Dorodarte Kunst Fonds, haar VriendenLoterij Aankoopfonds en een bijdrage van The School of Life, Mondriaan Fonds, Schutters van Stedelijk Museum Alkmaar, familie Schot, Ineke Wolf, Bart van der Feen de Lille en Marielies van Lente, Bijl-Van Urk Master-paintings en particuliere sponsors.

Gerrit Jacob Roghair, suikervaaas, 1810, zilver, 18,5 x 11,7 cm.

Schenkingen

Piet Wiegman (1885–1963), *Oude huizen, Gezicht uit het atelier in Thorn*, ca.1924. Olieverf op doek, 120 x 160 cm, inventarisnummer 021346.

Particuliere collectie.

Matthieu Wiegman (1886–1971), *Keukenstilleven met gele kan*, 1916.

Olieverf op doek, 131 x 116 cm, inventarisnummer 030971.

Particuliere collectie.

Matthieu Wiegman (1886–1971), *De verdrijving uit het paradijs*, ca.1935–1940. Olieverf op papier, 85 x 67 cm, inventarisnummer 030943.

Schenking Stichting Jaap Min uit de nalatenschap van Jaap Min.

Dirk Filarski (1885–1946), *Lago di Garda, Torbolé*, 1922. Litho op papier, 29 x 37 cm, inventarisnummer 030939.

Particuliere collectie.

Dirk Filarski (1885–1946), *Gezicht op Corté, Corsica*, 1930. Lithografische druk op papier, 46 x 56 cm, inventarisnummer 030940.

Particuliere collectie.

Dirk Filarski (1885–1946), *Tentoonstellingsaffiche Berger Kunstenaars-vereeninging*. Linoleumsnede op papier, 55 x 94 cm, inventarisnummer 030941.

Particuliere collectie.

Diverse opeenvolgende jaargangen van tijdschriften, waaronder *Op de Hoogte* en *Onze Kunst* ten behoeve van de bibliotheek. Schenking Renée Smithuis.

Diverse prijzen van de Kegelbond Noord-Holland Noord, afdeling Alkmaar (2 zilveren kransen, 3 medailles, 3 wisselbekers).

Hans Olsthoorn, *Achterdam* (voorstudie voor een schilderij reeds in de collectie van Stedelijk Museum Alkmaar), 1990, tekening, 37 x 50 cm.
Schenking van de weduwe van de kunstenaar.

Kunstatelier de Kruik, wandborden met de Accijnstoren en de Waag, 1978 en 1979, 26 cm diameter.
Schenking particulier.

Jos van Amsterdam, drie schilderijen en dertien tekeningen (voorstudies voor geschilderde portretten van kunstenaars reeds in de collectie van Stedelijk Museum Alkmaar).
Schenking van de weduwe van de kunstenaar.

Kunst is de fluistering van de geschiedenis, die boven het tumult van de tijd uit te horen is.

Art is the whisper of history, heard above the noise of time. – Julian Barnes, 2016

Conserveren en restaureren

Frans Huysmans (1885–1954), Danszaal in de Rustende Jager, 1914. Olieverf op doek, 150 x 180 cm, inventarisnummer 021045.

Oppervlaktevuil, oude retouches en vernislaag verwijderd, randbedoeeking aangebracht, doek op een nieuw aluminium spanraam geplaatst. Boeijink, Boekel, Van der Knaap Schilderijrestauratie.

Hendrik Dirk Kruseman van Elten (1829–1904), alle etsen uit de collectie.

Drooggereinigd, gevlakt, gerepareerd en waar nodig gespoeld. Bergen Papierrestauratie.

Arnout Colnot (1887–1983), Stilleven aan de keukentafel. Papier, 135,5 x 87 cm, inventarisnummer 030946.

Schimmel en vuil verwijderd, van houten frame afgesneden, achterkant droog gereinigd. Thea Vorstman & Floor Meijboom.

Matthieu Wiegman (1886–1971), Verdrijving uit het paradijs, ca.1935–1940. Olieverf op papier, 85 x 67 cm, inventarisnummer 030943.

Gipsresten en vuil verwijderd, scheuren en ontbrekende stukjes

gerepareerd, gevlakt. Thea Vorstman & Floor Meijboom

Dirk Filarski (1885–1946), Lago di Garda, Torbolé, 1922. Litho op papier, 29 x 37 cm, inventarisnummer 030939.

Vlek onderin verwijderd, droog-gereinigd, gespoelen en gevlakt. Thea Vorstman & Floor Meijboom

Dirk Filarski (1885–1946), Gezicht op Corté, Corsica. Lithografische druk op papier, 46 x 56 cm, inventarisnummer 030940.

Droog gereinigd. Thea Vorstman & Floor Meijboom

Dirk Filarski (1885–1946), Tentoonstellingsaffiche Berger Kunstenaarsvereniging. Houtsnede, 55 x 94 cm, inventarisnummer 030941.

Vuil verwijderd, scheurtjes en hoeken gerepareerd, gevlakt. Thea Vorstman & Floor Meijboom

Arnout Colnot (1887–1983), Brug Reguliersgracht, Amsterdam. Houtskool op papier, 49 x 62,8 cm, inventarisnummer 021732.

De houtskool is niet gefixeerd. Beenderlijk op papieren rand achterkant verwijderd met warmte en vocht,

scheurtjes gerepareerd, geretoucheerd en gevlakt. Thea Vorstman & Floor Meijboom.

Piet Wiegman (1885–1963), Harger gat vanaf de Oude Heerenweg, 1954.

Inkt op papier, 51,5 x 65,5 cm, inventarisnummer 020499.

Gespoeld en gebleekt, nagelijmd, gevlakt. Thea Vorstman & Floor Meijboom.

Arnout Colnot (1887–1983), Stilleven met flessen, 1920. Houtskool op papier, 97 x 67 cm, inventarisnummer 020869.

Scheurtjes gerepareerd, oppervlakteschadigingen geretoucheerd. Thea Vorstman & Floor Meijboom.

Dirk Filarski (1885–1946), Spaans vissersdorp, 1952. Gouache, 84,5 x 73,4 cm, inventarisnummer 020954.

Drooggereinigd. Thea Vorstman & Floor Meijboom.

Leo Gestel (1881–1941), Belgische vluchtelingen in Roosendaal, 1914.

Krijt, 45,7 x 63,9 cm, inventarisnummer 020216.

Nieuw achterkarton. Thea Vorstman & Floor Meijboom.

Else Berg (1877–1942), Drie mannen, 1927–1928. Houtskool, 52 x 45 cm, inventarisnummer 030936.

Zelfklevende tape bovenrand verwijderd, scheurtjes en hoekjes gerepareerd, gevlakt en geretoucheerd. Thea Vorstman & Floor Meijboom.

Willem van de Velde de Oude, Episode uit de Slag op de Sont, ca.1660, pen en olieverf op doek, inventarisnummer 021313.

Door Caroline van der Elst: volledige restauratie (vernisafname, verwijdering oude retouches en overschilderingen, tussenverniss, retouchering, slotverniss), gestart in 2019 voltooid in 2021. Met bijdragen van het Scheepvaartmuseum Amsterdam en de Samenwerkende Maritieme Fondsen (Vaderlandsch Fonds ter aanmoediging van 's-Lands Zeedienst, de Directie der Oostersche Handel en Reederijen en de Vereeniging de Prins Hendrik Stichting).

Caesar van Everdingen, Vier evangelisten, 1676, olieverf op paneel, elk 20,9 x ca.8,5 cm, schenking Kunsthandel P. de Boer (Lukas en Johannes).

Door Jazzy de Groot (De Groot Schilderijenrestauratie): volledige restauratie (vernisafname, verwijdering oude retouches en overschilderingen, tussenverniss, retouchering, slotverniss) inclusief technisch onderzoek van het paneel en de verf- en vernislagen.

Publicaties en lezingen

Publicaties Christi M. Klinkert

Entry over Maarten van Heemskerck, *Pieter Jan Foppesz en zijn gezin ca.1530* (Gemäldegalerie Alte Meister, Museumslandschaft Hessen Kassel, Kassel, inventarisnummer: GK 33), *100 Meesterwerken. Nederlandse en Vlaamse kunst. CODART Canon 1350–1750*, Tielt 2021, pp. 74–75 (Engelse editie: *100 Masterpieces: Dutch and Flemish Art: CODART Canon 1350–1750*)

Christi M. Klinkert en Yvonne Bleyerveld (red.), *Allart van Everdingen 1621–1675. Meester van het ruige landschap*, tentoonstellingscatalogus Stedelijk Museum Alkmaar, Rotterdam 2021 (Engelse editie: *Allart van Everdingen 1621–1675: Master of the Rugged Landscape*)

‘Een De Witte voor Alkmaar’, artikel over schilderij Emanuel de Witte met katholiek kerkinterieur, *Bulletin van de Vereniging Rembrandt* 31 (2021), nr. 3, pp. 41–44

Lezingen Christi M. Klinkert

‘Nieuwsprenten rond 1600: krant, kaart en kunst’, Stedelijk Museum Alkmaar, Alkmaar, 10 oktober 2021

Daarnaast vele lezingen, presentaties en colleges over de (voorbereiding van de) tentoonstelling *Allart van Everdingen 1621–1675. Het ruige landschap*. Een selectie:

- ‘Putting Together an Exhibition on Allart van Everdingen’, online lezing in de reeks ‘Coffee with a Curator’ voor de Friends of CODART, 8 juli 2021
- ‘Allart van Everdingen (1621–1675). Het ruige landschap’, Vrienden van het Mauritshuis, Mauritshuis, Den Haag, 14 september 2021
- ‘Allart van Everdingen (1621–1675). Het ruige landschap’, Leermeesterlezing Vereniging Rembrandt, Stedelijk Museum Alkmaar, Alkmaar, 26 september 2021

- ‘Allart van Everdingen (1621–1675). Het ruige landschap’, Welzijn Bloemendaal, Sociëteit Aerdenhout, Aerdenhout, 12 oktober 2021
- ‘Allart van Everdingen (1621–1675). Het ruige landschap’, Probusclub Heeren van Castricum, Dorpshuis De Kern, Castricum, 12 oktober 2021
- ‘Allart van Everdingen (1621–1675). Het ruige landschap’, Alkmaars Historisch Café, Stedelijk Museum Alkmaar, Alkmaar, 9 november 2021
- ‘Achter de schermen van een tentoonstelling’, gastcollege binnen collegereeks ‘Verhalen uit het Rijksmuseum’, Vrije Universiteit, Amsterdam, 18 november 2021
- ‘The making of Allart van Everdingen (1621–1675). Het ruige landschap’, Stedelijk Museum Alkmaar, Alkmaar, 25 november 2021
- ‘Allart van Everdingen (1621–1675). Het ruige landschap’, gast-/praktijkcollege binnen master ‘Kunst, Markt en Connaisseurschap’, Vrije Universiteit op locatie in Stedelijk Museum Alkmaar, Alkmaar, 9 december 2021

Gesproken column door Bernice Notenboom bij de tentoonstelling Allart van Everdingen - Het ruige landschap.

Raad van Toezicht

Bericht

Sinds de verzelfstandiging van de organisatie in 2013 hanteert de Stichting Stedelijk Museum Alkmaar het Raad van Toezicht-model. Dat betekent dat de bestuurlijke verantwoordelijkheid in handen ligt van de directie, waarop toezicht wordt gehouden door een Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht heeft daarbij een driedelige taak. De Raad houdt toezicht op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken in de Stichting en staat de directie met advies terzijde. In de derde plaats vervult de Raad de rol van werkgever voor de directeur-bestuurder.

De directeur zet de strategische lijnen en heeft de dagelijkse leiding van het museum. Belangrijke besluiten, zoals over strategie, begroting, jaarrekening en financiering worden besproken met, en ter goedkeuring voorgelegd aan, de Raad van Toezicht.

De Stichting Stedelijk Museum Alkmaar onderschrijft de acht principes van de Governance Code Cultuur en past deze toe. De samenstelling, de verantwoordelijkheden en bevoegdheden en de onderlinge verhouding tussen de Raad van Toezicht en de directie zijn vastgelegd in de statuten van de Stichting Stedelijk Museum Alkmaar. De statuten van de stichting zijn in 2019 geactualiseerd en in lijn gebracht met de vernieuwde Governance Code Cultuur.

2021

Opnieuw was ook voor de Raad van Toezicht was 2021 een buitengewoon jaar. De zorg over de negatieve effecten van de coronacrisis en de lange sluiting van het museum noopten tot extra aandacht. Het verloop van de verbouwingswerkzaamheden ten behoeve van beveiliging en infrastructuur van het gebouw alsmede de financiering daarvan waren regelmatig onderwerp van gesprek in de vergaderingen met de directie. De Raad van Toezicht zag erop toe dat ondanks de investeringen enerzijds en de wegvallende inkomsten uit entreegelden anderzijds de liquiditeitspositie van het museum niet in gevaar kwam. De Raad ondersteunde het museum in zijn ambitie om

het kerkinterieur van Emanuel de Witte te verwerven. Het was verheugend te constateren dat er zo veel steun was voor deze belangrijke versterking van de collectie.

De Raad van Toezicht van Stedelijk Museum Alkmaar heeft afgelopen jaar zes maal vergaderd, waarvan verschillende malen online vanwege de coronamaatregelen. De jaarrekening over 2020 is besproken in aanwezigheid van de externe accountant en goedgekeurd. Jaarrekening, begroting en jaarplan zijn behandeld en goedgekeurd. Ook de kwartaalrapportages van de directie zijn stelselmatig besproken. In het kader van zijn adviesfunctie heeft de Raad van Toezicht met de directeur en stafleden een speciale beleids sessie gehouden over diversiteit en inclusie en het beleid van het museum op dit terrein. Daarbij is ook een werkbezoek gebracht aan het Centraal Museum in Utrecht. De voorzitter van de Raad van Toezicht heeft samen met de bestuurder de gemeenteraad van Alkmaar ontvangen in het museum.

Aan het eind van het verslagjaar heeft een delegatie van de Raad van Toezicht, na enkele 360-graden gesprekken in de organisatie een evaluatiegesprek gevoerd met de directeur-bestuurder. Daarnaast heeft de raad een zelf-evaluatie gehouden. De uitkomsten van de zelfevaluatie zijn vastgelegd, gedeeld met de bestuurder en omgezet naar actiepunten die in het reguliere RvT-overleg worden gevolgd.

Vanwege het verstrijken van de benoemingsperiode nam de Raad van Toezicht afscheid van Marjolein Warburg. Na een publieke wervingsprocedure kon Cristina Anca Fodor medio 2021 worden benoemd tot nieuw lid van de Raad van Toezicht.

Leden van de Raad van Toezicht

Gerrit Valk, voorzitter
Christel Portegies, vicevoorzitter
Cristina Anca Fodor
Bart Rutten
Jasme Leenaars

Gerrit Valk
benoemd t/m 31 oktober 2022

Christel Portegies
benoemd t/m 31 augustus 2022

Cristina Anca Fodor
benoemd t/m 30 juni 2025

Bart Rutten
benoemd t/m 31 december 2023

Jasme Leenaars
benoemd t/m 31 december 2024

Leeshoek met boeken over Reinaert de Vos, gesponsord en verzorgd door Coos de Wit Wonen Scandinavisch Design.

PUZZLES
TAKE 1 IN WHITE BREAK & BRILLIANT WITH A BIRD FEEDER

the Sun
the Sun

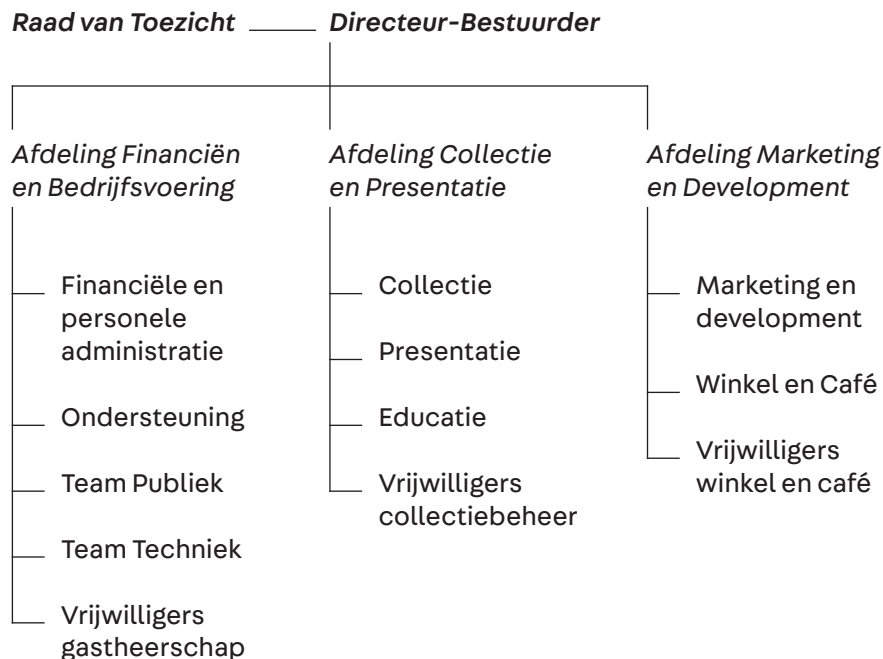
THE KEW GARDENS
Bloeiende planten
kleurboek

Clara Jacobs
VAN DER HECK
Van Alphen & Schiller
1800-1850

**GESCHILDERDE
TUINEN**

**GESCHILDERDE
TUINEN**

Organigram

Directie

Patrick van Mil Directeur-bestuurder

Financiën en Bedrijfsvoering

Peter Sieben Hoofd Financiën en Bedrijfsvoering

Team Administratie en Ondersteuning

Nathalie Overtoom Bedrijfsadministrateur
 Marja Boekel Medewerker financiële administratie
 Iris van Beusekom Managementassistent
 Cato Boerma Personeelsadministratie
 Margo Pennings Medewerker urenregistratie

Team Techniek

Sjoerd Appelman Coördinator Techniek
 Willem Kalsbeek Medewerker Techniek

Team Publiek

Natascha de Boer Coördinator Team Publiek
 Hilco Panhuijsen Adviseur veiligheid
 Jacob de Boer Dagcoördinator / Publieksmedewerker
 Eric van der Es Dagcoördinator / Publieksmedewerker
 Bernadette Schmidt Dagcoördinator / Publieksmedewerker
 Rob Verweij Dagcoördinator / Publieksmedewerker
 John Valkering Dagcoördinator / Publieksmedewerker
 Daisy van Amerongen Publieksmedewerker
 Marianne Koenz Publieksmedewerker
 Saskia te Lindert Publieksmedewerker
 Bob Muskee Publieksmedewerker
 Sergio van der Neut Publieksmedewerker
 Frank Alleman Publieksmedewerker invalkracht
 Elvira van den Berg Publieksmedewerker invalkracht
 Mel Groot Publieksmedewerker invalkracht
 Theo Heeren Publieksmedewerker invalkracht
 Lisa Kloosterman Publieksmedewerker invalkracht
 Ineke Komen Publieksmedewerker invalkracht
 Shirley Rabe Publieksmedewerker invalkracht
 Merel Rietman Publieksmedewerker invalkracht

Eva Saal
Ger Schaap

Publieksmedewerker invalkracht
Publieksmedewerker invalkracht

Marketing en Development

Eva Groentjes
Nadine Filarski
Ilse Rus
Marja Boekel

Hoofd Marketing en Development
Medewerker Sponsorships en Begunstigers
Communicatie en PR
Coördinator Museumwinkel

Museumcafé

Evelien Zandbergen
Matthé Grent

Coördinator Museumcafé en Ontvangsten
Meewerkend voorman Museumcafé

Collectie en Presentatie

Loet Schledorn
Christi Klinkert
Marjan van Heteren
Mark Ponte
Juliet Harrison
Lotte Kokkedee
Sara Bletz
Sanne Bruin
Inge Jolijn Schoone
Margreet Snijders
Sara van Doorn
Savitri Bergraaf
Saskia Nyst
Cindy Beets
Marjan Pantjes
Lisa Kloosterman
Diederik Aten
Ingrid Oud
Gary Schwartz
Ilja Veldman
Belle de Rode
Nelleke de Vries
Amber Bijvoet
Meandre Carmio
Sara van Doorn

Hoofd Collectie en Presentatie,
plaatsvervangend directeur
Conservator
Conservator 19e en 20e eeuw
Conservator
Junior-conservator
Junior-conservator
Projectleider Tentoonstellingen
Registrar
Registrar
Medewerker Collectiebeheer
Educator
Educator (project)
Educator
Medewerker Reserveringen
Onderzoeker
Documentalist
Gastconservator
Gastconservator
Gastconservator
Gastconservator
Gastconservator
Gastconservator
Museumdocent
Museumdocent
Museumdocent

Renske Gerstel
Joke Houtkoper
Sandra Licht
Rosina Loocks
Suzanne Mascini
Lia Rood
Julia van Zelst
Laura Zièck
Marjorie van Beekum
Patricia Bracke-Logeman
Mieke Content
Riet van Dongen
Ingrid Völke

Museumdocent
Museumdocent
Museumdocent
Museumdocent
Museumdocent
Museumdocent
Museumdocent
Museumdocent
Rondleider
Rondleider
Rondleider
Rondleider
Rondleider

Vrijwilligers

Adri Leek
Anja Dekker
Anke Verstraten
Anneke Bobeldijk
Annet van Baarsen
Annet Onderwater
Annet van Baarsen
Betty Kreuk
Brigit van Diepen
Brigitte Poulissen
Carlos Gonzales Nino
Charlotte Afchard
Corina Bakker
Corry Schouten
Ger Reismeijer
Gerda van der Horst
Greet Oudhoff
Henny Beemsterboer
Herman Dibbets
Ingen Struik de Veertjes
Jan Tromp
Jan Willem Tuinman
Jenny Tonneman
Jetty Groeneveld
Joke Boots

Joke Punt
Jos van de Lubbe
Loek Kamp
Loes Groen
Marga Vedder
Margriet van Woesik
Medina Mehmedovic
Mea Read
Nieke Hilbrants
Olga Kruisbrink
Paulien de Jong
Rebecca Wijker
Reynout Scorea
Rietje Brusckhe
Rika Rijnten
Ron Huijsman
Rosanne Kavelaars
Sissel de Vries
Stans Bronkhorst
Toos Engeringh
Trijntje Osinga
Wieke Bosch
Wil Doodeman
William de Weert

Kerncijfers personeel in loondienst

Aanstellingen

gemiddeld aantal fte's in 2021 23,28

Personen in dienstverband per 31 december 2021

dienstverband onbepaalde tijd	23
dienstverband bepaalde tijd	11
dienstverband totaal	34

Personeel per 31 december 2021

vrouwen	22
mannen	12
totaal	34

Leeftijdsopbouw per 31 december 2021

t/m 29 jr	4
30 t/m 39 jr	3
40 t/m 49 jr	8
50 t/m 59 jr	16
60 t/m 64 jr	3
65+ jaar	0
totaal	34

Gemiddelde arbeidsongeschiktheid

ziekteverzuim excl. zwangerschap	5,21%
zwangerschaps-/bevallingsverlof	0,00%
totaal ziek/zwanger in 2021	5,21%

Het museumcafé wordt bemand door enthousiaste vrijwilligers.

Rudi van de Wint, Kompositie V, bruikleen RCE.

Verkorte jaarrekening

Deze verkorte jaarrekening is ontleend aan het financieel jaarverslag 2021 van Stichting Stedelijk Museum Alkmaar. Bij de volledige jaarrekening 2021 van Stedelijk Museum Alkmaar is door De Hooge Waerder Register-accountants b.v. op 28 april 2022 een goedkeurende controleverklaring verstrekt. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijnen voor de Organisaties-zonder-winststreven (RJ 640).

Staat van baten en lasten

in EUR	realisatie 2021	begroting 2021	realisatie 2020
Baten			
<i>Inkomsten museum</i>			
Entreegelden	144.365	170.000	252.826
Brutomarge winkel en café	52.127	51.500	87.859
Overige omzet	6.106	7.000	10.270
	202.598	228.500	350.955
<i>Fondsen, subsidies en sponsoring</i>			
Tentoonstellingen en projecten	81.803	135.667	28.367
Bijdragen restauratie en collectieverwervingen	1.271.363	1.519	9.962
Stipendium	-	-	2.273
Vrienden/Schutters/ Kring Bergense School	23.541	23.500	22.378
Sponsoring, giften en coronasteun	113.708	96.931	50.030
	1.490.415	257.617	113.010
<i>Subsidie Gemeente Alkmaar</i>			
Structurele subsidie	3.067.468	3.067.468	3.001.832
Vrijval reservering hogere premiedruk	-	-	-
	3.067.468	3.067.468	3.001.832
Totaal Baten	4.760.481	3.553.585	3.465.797

in EUR	realisatie 2021	begroting 2021	realisatie 2020
Lasten			
<i>Personele lasten</i>			
Personeel in loondienst	1.627.466	1.551.606	1.594.347
Uitzendkrachten/ overige tijdelijke inzet	144.287	163.500	108.285
Overige personeelskosten	99.833	93.500	79.105
	1.871.586	1.808.606	1.781.737
<i>Algemene lasten</i>			
Huisvesting	448.294	487.275	447.597
Kantoor- en organisatie	199.183	227.417	240.610
Marketing en communicatie	61.071	76.500	75.035
	708.548	791.192	763.242
<i>Collectie en tentoonstellingen</i>			
Tentoonstellingen en projecten	304.188	447.837	316.100
Aankopen museumcollectie	1.500.820	267.000	29.757
Overige museaal	108.238	137.200	131.639
	1.913.246	852.037	477.496
<i>Kapitaallasten</i>			
Afschrijvingen	334.448	323.828	273.966
Rente	13.417	26.652	14.568
	347.865	350.480	288.534
Totaal Lasten	4.841.245	3.802.315	3.311.009
Resultaat	-80.764	-248.730	-154.788
Mutaties continuïteitsreserve	45.505	16.803	-114.267
Mutaties bestemmingsreserves	-98.295	-283.533	260.920
Mutaties bestemmingsfonds	-27.974	18.000	8.135
Saldo	-	-	-

Cijfers 2021

Balans

in EUR

	per 31-12-21	per 31-12-20
Activa		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Verbouwing en inrichting	46.777	55.780
Inventaris en ICT	119.302	79.252
Vernieuwing vaste opstelling	1.145.965	777.535
Activa in ontwikkeling	988	100.928
	1.313.032	1.013.495
<i>Vorraden</i>		
Vorraden winkel/museumkaarten	63.651	42.688
<i>Vorderingen: onderhanden projecten</i>		
Onderhanden projecten/ tentoonstellingen	-434.213	-41.544
<i>Overige vorderingen</i>		
Debiteuren	26.428	19.442
Omzetbelasting	-	74.198
Subsidiegevers en fondsen	899.875	227.475
Overige vorderingen	559.741	2.249
Vooruitbetaalde bedragen	29.305	47.678
	1.515.349	371.042
<i>Liquide middelen</i>		
Bank en kas	88.613	953.425
Totaal Activa	2.546.432	2.339.106

in EUR

	per 31-12-21	per 31-12-20
Passiva		
<i>Stichtingskapitaal</i>		
Continuïteitsreserve	408.165	362.661
Bestemmingsreserves	534.553	632.848
Bestemmingsfonds	23.934	51.908
	966.652	1.047.417
<i>Langlopende schulden</i>		
Gemeente Alkmaar	207.500	415.000
<i>Kortlopende schulden</i>		
Gemeente Alkmaar	415.000	207.500
Crediteuren	380.786	191.485
Loonheffing, pensioenpremies en PAWW	90.718	76.542
Omzetbelasting	82.342	-
Reserveringen vakantiegeld/-dagen	120.340	92.712
Nog te betalen bedragen	155.594	103.817
Vooruitontvangen schenkingen/subsidies	127.500	204.633
	1.372.280	876.689
Totaal Passiva	2.546.432	2.339.106

Verzelfstandiging, subsidiëring en begroting

Stedelijk Museum Alkmaar is op 1 januari 2014 verzelfstandigd. Museum-medewerkers die op 31 december 2013 bij de gemeente Alkmaar in dienst waren, zijn op 1 januari 2014 in dienst getreden bij Stichting Stedelijk Museum Alkmaar. Bij de verzelfstandiging van het museum zijn de vaste activa tegen boekwaarde per 1 januari 2014 van de gemeente Alkmaar overgenomen. Ter financiering van de overgedragen activa en passiva is een geldlening bij de gemeente Alkmaar afgesloten.

Voor 2021 is door de gemeente Alkmaar aan het museum een exploitatie-subsidie van € 3.067.468 toegekend. De gemeentelijke subsidie voor 2022 bedraagt € 3.108.748. De jaaruitkomsten in de jaarrekening zijn afgezet tegenover de bijgestelde begroting 2021 (vastgesteld op 15 april 2021). In deze begroting was een geactualiseerde schatting opgenomen voor de mogelijke gevolgen van de coronapandemie voor de museumexploitatie in 2021.

Eigen en overige inkomsten museum

Het aantal bezoekers was in 2021 23.978 (2020 41.559) en daarmee lager dan de 27.600 bezoekers waarmee is gerekend voor de batenbegroting. De inkomsten uit entreegelden zijn daardoor ca. € 26.000 lager dan begroot en ook ten opzichte van 2020 gedaald met ca. € 108.000. Deze daling in bezoekcijfers en omzet is het directe gevolg van de coronapandemie. Dit resulteerde ook in 2021 in landelijke museumsluitingen (1 januari t/m 4 juni en vanaf 19 december). Tijdens de maanden dat het museum geopend was voor bezoekers bestonden restricties voor het museumbezoek en het gebruik van horecavoorzieningen.

Sponsoring, giften en coronasteun

Het Mondriaan Fonds heeft voor coronasteun in 2020 € 60.000 toegekend in het kader van de Compensatieregeling Coronacrisis Musea 7500+ bezoekers. Vanwege de duur en gevolgen van de pandemie is deze toekenning in de museumexploitatie toegerekend aan de periode maart 2020 t/m augustus 2021. Daarnaast heeft het museum in het eerste kwartaal van 2021 voor bijna € 63.000 gebruik kunnen maken van de NOW4-steunbijdrage. Verder heeft het museum voor het Art Healing-project van het Kickstart Cultuurfonds € 15.000 ontvangen (was niet begroot), een speciale publieksactie ter ondersteuning van de heropening na ruim vijf maanden landelijke museumsluiting.

Personele lasten

De kosten van personeel in loondienst overschrijden de begroting 2021 per saldo met ca. € 76.000, als gevolg van de eenmalige CAO-uitkering in december 2021, enkele personele mutaties en de aanstelling van de nog niet in 2021 begrote projectmedewerker voor Curatorlab on Tour (dekking vanuit een externe fondsbijdrage) en drie parttime gast-conservatoren voor in 2022 geplande tentoonstellingsprojecten (met een overeenkomstige verlaging van de betreffende projectbegrotingen). De per saldo € 19.000 lagere kosten voor uitzendkrachten en overige externe inhuur is het resultaat van enerzijds hogere inhuur van uitzendkrachten vanwege twee zieke medewerkers en anderzijds lagere kosten voor museumdocenten en rondleiders in verband met de landelijke museumsluitingen.

Algemene lasten

De huisvestingskosten onderschrijden de begroting 2021 met ca. € 39.000. Hiervan is € 21.000 toe te schrijven aan de later dan begrote ingangsdatum voor de huurverhoging van de gemeente Alkmaar in verband met investeringen in de brand- en inbraakbeveiliging in 2021 en 2022. De kantoor- en organisatiekosten onderschrijden met € 28.000 de begroting vanwege een uiteindelijk gefaseerde start met de nieuwe ICT-omgeving en daarnaast de doorberekening van eerdere advieskosten aan de gemeente Alkmaar die betrekking hebben op de investeringen in de brand- en inbraakbeveiliging. De marketingkosten vallen ca. € 15.000 lager uit vanwege de landelijke museumsluitingen.

Collectie, tentoonstellingen en projecten

In 2021 werd rond € 1.500.000 geïnvesteerd in aankopen voor de museumcollectie, waaronder de aankoop van een schilderij van Emanuel de Witte. Deze aankoop is mede mogelijk gemaakt door bijdragen van Vereniging Rembrandt, Mondriaan Fonds en de Vrienden/Schutters van het museum, aangevuld met een succesvolle crowdfundingcampagne. Verwervingen komen via de resultaatbestemming ten laste van een speciale bestemmingsreserve voor collectieaankopen. Deze bestemmingsreserve wordt jaarlijks vanuit de begroting gevoed, aangevuld met eventueel ontvangen bijdragen en giften van derden voor collectieaankopen.

De overige museale kosten blijven voor € 29.000 achter bij de begroting 2021, vanwege de door de pandemie uitgestelde restauratiewerkzaamheden en lagere algemene uitgaven voor educatie.

De kosten en opbrengsten van tentoonstellingen en projecten worden genomen in het jaar dat deze wordt gepresenteerd aan het publiek. De netto kosten hiervoor (de directe uitgaven voor tentoonstellingen en projecten, na aftrek van de bijdragen van derden) onderschrijden de begroting 2021 per saldo met ca. € 90.000. Belangrijkste verklaring daarvoor betreft uiteindelijk het besluit om de tentoonstelling *Allart van Everdingen* vier maanden te verlengen, vanwege de landelijke museumsluiting vanaf 19 december. Hierdoor dalen de aan 2021 toe te rekenen totale projectkosten met € 126.000 en de projectbaten met € 56.000. Verder vielen de projectkosten van de tentoonstelling met etsen van Kruseman van Elten ca. € 16.000 lager uit. Daar tegenover levert de niet begrote aankooppresentatie van het schilderij van Emanuel de Witte, ter ondersteuning van de crowdfunding, een extra kostenbeslag van € 6.000 in 2021 op.

De tot begin mei 2022 doorlopende tentoonstelling *Allart van Everdingen* heeft voor financiële ondersteuning kunnen rekenen op Mondriaan Fonds, Fonds21, Prins Bernhard Cultuurfonds, Vereniging Rembrandt, de Samenwerkende Maritieme Fondsen en het Taqa Cultuurfonds.

In 2020 is het educatieve participatieproject Curatorlab gestart, gericht op jongeren in het MBO-onderwijs. Hiervoor heeft Fonds21 een bijdrage toegekend van € 35.000. Vanwege de coronapandemie bestrijkt dit project uiteindelijk vier jaren (2020 t/m 2023) en is deze fondsbijdrage overeenkomstig toegerekend.

Het in september 2021 gestarte tweede educatieproject genaamd Curatorlab on Tour bestrijkt drie schooljaren (2021 t/m 2024). Dit project wordt over de gehele looptijd gefinancierd door een bijdrage van € 270.000 van Fonds21, aangevuld met een eigen bijdrage van het museum van € 30.000.

Kapitaallasten

De rentelasten zijn € 13.000 lager dan begroot, voornamelijk omdat de in de begroting opgenomen tweede geldlening in verband met de museale modernisering pas in 2022 wordt aangevraagd. In 2021 zijn wel de investeringen gepleegd voor de eerste fase van de museale modernisering. Mede daardoor is de liquiditeitspositie van het museum tijdelijk verlaagd. Verder heeft de voorfinanciering van de investeringen in brand- en inbraakbeveiliging, voordat deze konden worden doorberekend aan de gemeente Alkmaar, hier ook aan bijgedragen. Met de gemeente Alkmaar is daarom overeengekomen dat de aflossingstermijn 2021 van de geldlening uit 2014 pas in het tweede kwartaal van 2022 wordt voldaan. Dit uitstel resulteert in 2021 voor ca. € 2.000 aan extra rentelasten.

Jaarresultaat 2021

Het jaar 2021 wordt afgesloten met een negatief resultaat van € 80.764, voor de vrijval vanuit en dotaties aan bestemmingsreserves en -fondsen. In de bijgestelde begroting 2021 werd vanwege de coronacrisis voorzichtigheids-halve echter rekening gehouden met een negatief resultaat van € 248.730. De sterke verbetering is voornamelijk toe schrijven aan de beslissing om de tentoonstelling over *Allart van Everdingen* in 2022 met vier maanden te verlengen, waardoor een groter deel van de netto tentoonstellingskosten aan 2022 wordt toegerekend. Verder droegen enkele onderbestedingen op het gebied van huisvesting, automatisering, marketing en educatie bij aan het betere resultaat. Het gerealiseerde resultaat wordt, naast de begrote vrijval ter dekking van de afschrijvingslasten van eerdere investeringen, aangewend voor:

- een aanvullende dotatie van € 100.000 aan de bestemmingsreserve voor de museale modernisering in 2023 vanwege de prijsontwikkelingen in de bouwsector en enkele voorzienbare extra kostenposten, een vrijval van € 52.120 vanwege dubbele afschrijvingslasten in 2021 en een vrijval van € 100.000 als extra eigen bijdrage voor de aankoop van het schilderij van Emanuel de Witte;
- een reservering van € 25.000 voor de uitgestelde restauratie van een schilderij;
- de dotatie aan de bestemmingsreserve aankopen voor de museumcollectie voor het jaarlijks begrote bedrag van € 25.000, alsmede de onttrekking van ca. € 81.000 inzake verschillende collectieaankopen in 2021;
- een onttrekking van per saldo ca. € 28.000 aan het bestemmingsfonds Vrienden, Schutters en Kring Bergense School op basis van de in 2021 ontvangen bijdragen van de leden, onder aftrek van de directe kosten voor administratie en activiteiten en de gesteunde aankoop van het schilderij van Emanuel de Witte.

Na deze dotaties en onttrekkingen groeit de continuïteitsreserve uiteindelijk met € 45.505 (de begrote toename betrof € 16.803). Hierdoor bedraagt de continuïteitsreserve per 31 december 2021 ruim € 408.000. Dit draagt bij aan de wens om de continuïteitsreserve te laten groeien richting € 500.000 in verband met de ervaringen met de coronapandemie en onzekere internationale ontwikkelingen. Hiermee blijft voldaan worden aan de gemeentelijke subsidievoorwaarde dat de continuïteitsreserve maximaal 15% van het begrotingstotaal bedraagt.

Continuïteitsveronderstelling

Vanwege de landelijke heropening van musea eind januari 2022, de afname van de gevolgen van de coronapandemie en het bijgestelde tentoonstellingsprogramma 2022, wordt ingeschat dat de omvang van de continuïteitsreserve toereikend is en dat de gehanteerde continuïteitsveronderstelling niet wordt geraakt.

Bezoldiging bestuurder en toezichhouders

De directeur-bestuurder ontvangt een salaris op basis van schaal 15 van de Museum CAO (bruto € 101.423 in 2021) en neemt deel aan het Pensioenfonds ABP conform de premieberekeningswijze op basis van de standaardpremies en de ABP sectorclassificatie.

De voorzitter en de leden van de Raad van Toezicht ontvangen in 2021 een vacatievergoeding van respectievelijk € 2.600 en € 1.750 en kunnen gemaakte reiskosten declareren. De bezoldiging van de directeur-bestuurder, toezichthouders en overige functionarissen blijft in 2021 onder het betreffende individuele WNT-maximum. Er zijn in 2021 geen ontslaguitkeringen betaald.

ANBI

Stichting Stedelijk Museum Alkmaar wordt sinds 22 november 2013 als een algemeen nut beogende instelling (ANBI) en ook als culturele ANBI aangemerkt. Het RSIN-nummer is 8534.07.769.

Colofon

Redactie

Mariëlla Beukers en Eva Groentjes

Uitgave

Stedelijk Museum Alkmaar
Canadaplein 1
1811 KE Alkmaar
+31 72 548 97 89
info@museumalkmaar.nl
stedelijkmuseumalkmaar.nl

Ontwerp

Mind Design, Amsterdam
Niels Schrader

Fotografie

Roel Backaert

Druk

Robstolk, Amsterdam

Binding

Patist, Den Dolder

Lettertype

Fabriga

Papier

120 grams Munken Lynx

Oplage

250 exemplaren

© 2022

Stedelijk Museum Alkmaar

**STEDELIJK
MUSEUM
ALKMAAR**